

Utrikespolitisk analys

Byråchefen i utrikesdepartementet Bo Siegbahn — tillika socialdemokratisk riksdagsman — har i senaste häftet av tidskriften Tiden publicerat en uppsats, "Svenska utrikespolitikens mål och medel", som är av betydande intresse. Vi är på flera punkter oense med författaren, men det bör erkännas att hans artikel är ett av de få försök till verklig analys av den svenska utrikespolitiken som presterats av dess anhängare.

Hr Siegbahn utgår från att vårt mål är att undvika att bli indragna i krig och att detta säkrast möjliggöres genom alliansfrihet, ett starkt försvar och strävan att övertaga alla om vår neutralitetsvilja. Det är särskilt den sistnämnda synpunkten som han diskuterar i sin uppsats. Man måste förut-sätta, betonar han, "att de båda maktblocken ledes av någorlunda rationellt och kallt kalkylerande personer", eljest blir all utrikespolitik ren hasard. För stormakterna kan ett besättande av Sverige ha ett strategiskt egenvärde eller också anses motiverat för att hindra det andra blocket att okcupera Sverige. I det första fallet spelar den utrikespolitik vi för i fredstid en relativt underordnad roll, fastslår hr Siegbahn; "den strategiska situationen kan ju ej ändras härigenom". I det andra fallet blir inte bara vår militära styrka, utan också vår utrikespolitik av betydelse. "Genom politiken kan man eventuellt övertaga stormakterna om sin vilja att vara neutral, genom försva-

rets styrka om den faktiska förmågan."

Från detta huvudperspektiv kommer hr Siegbahn fram till flera slutsatser av vikt. Han understryker det absurda i det ryska angreppet mot tanken på svensk anskaffning av atomvapen; "varken vår vilja att förbli neutrala eller vår försvarsförmåga kan minskas genom tillgång till ett starkare vapen". Han anser att tvivel på vår neutralitetsvilja inte rimligen kan uppstå på grund av att vi går mot en stormakt i en allmänpolitisk fråga eller kritiserar dess behandling av enskilda medborgare eller medborgargrupper; en sådan brist på rationalitet kan inte antas hos stormakternas ledare. Han gör gällande "att det egentligen endast skulle vara handlingar som direkt syftade till anslutning till det ena eller andra blocket som borde kunna medföra tvivel om vår neutralitetsvilja". Önskvärt är dock, säger han, att man inte utåt skapar tvivelsmål "om den enighet som råder bland alla de demokratiska partierna om alliansfrihet och neutralitet". Därför är det olämpligt då man i vissa fall från socialdemokratiskt håll uttryckt tvivel på de borgerliga partiernas anslutning till den förda utrikespolitiken. Men det går inte att föra vår politik med hänsyn till hur det ena eller det andra maktblocket "recenserar" den; detta skulle innebära att Sveriges uppträdande bleve beroende av i vad mån vi angrips eller beröms i utlandet, och konsekvensen bleve, antydes det, att vi skulle bli särskilt beroende av de ryska reaktionerna, eftersom det är från detta håll som vi huvudsakligen blir kritiserade.

Detta resonemang innehåller viktiga påpekanden, särskilt riktade till dem som ständigt kräver ett neutralt uppträdande som komplement till vår alliansfria politik. Själva denna politik skall vi i detta sammanhang inte diskutera, eftersom den är utgångspunkt för

enht

hela framställningen i uppsatsen. Däremot är det nödvändigt att slå fast att hr Siegbahn på en central punkt gör sig skyldig till den illusionism som han i stort sett med framgång kritiserar. Vår alliansfrihet under fred liksom vår neutralitet under krig måste av realistiska och rationella politiska ledare inom de båda blocken betraktas på i viss mån olika sätt. Alla vet att vi inte är neutrala i anda och sanning, att vi betraktar den ryska politiken med avsky och i stort sympatiserar med västmakterna. Därmed följer också att vi vid ett krig skulle önska Västerms seger och se en rysk seger som liktydig med vår egen undergång. Att vi under dessa förhållanden, trots att vi alla önskar bevara vår fred, vid en konflikt skulle uppträda på aldeles samma sätt i alla tänkbara lägen mot väst och mot öst är otänkbart. Vi kan inte tänka oss, och ingen ansvarig politiker vill väl hävda detta, att vi under några förhållanden skulle kunna komma på fel sida, att vi vid ett krig skulle kunna bli Rysslands allierade mot de västmakter vilkas seger är förutsättningen för vårt eget bestånd. Inför detta konstaterande och de konsekvenser det har för de båda maktblockens hållning till oss skyggar hr Siegbahn, och därför blir det trots allt något av grå teori över hans spekulationer.